ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 11, Sayı: 145, Ekim 2023, s. 61-84

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.71699

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
13.08.2023

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
25.10.2023

Dr. Öğretim Üyesi Yasemin ABALI ÖZTÜRK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
yaseminzeren1979@gmail.com
Orcid: 0000-0003-1961-0557

Prof.Dr. Mehmet Kaan DEMİR
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mkdemir2000@yahoo.com
Orcid: 0000-0001-8797-0410

Prof.Dr. Çavuş ŞAHİN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
csahin25240@yahoo.com
Orcid: 0000-0002-4250-9898

"EBEVEYNLERİN ÇOCUK YETİŞTİRME STİLLERİ ÖLÇEĞİ" NİN TÜRKÇE UYARLAMASI[1]

Öz

Türkiye'de ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini sevgi, otorite, bağımsız olma, dindarlık, eş ile işbirliği, okulla işbirliği boyutları altında değerlendiren bir ölçek bulunmamaktadır. Ebeveynlerin, çocuk yetiştirme stillerine yönelik bir ölçeği alan yazına katmak, erken müdahale çalışmalarına ışık tutması açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı, Satow (2013) tarafından geliştirilen "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" (Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI))'nin okul öncesi

[1] Bu araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen, Dr.Öğretim Üyesi Yasemin ABALI ÖZTÜRK'ün yürütücülüğünü yaptığı 2019-BA-2629 nolu proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

kurumlarında okuyan çocuklara sahip aileler için Türkçeye uyarlamasını yapmaktır. Araştırma nicel araştırma modellerinden betimsel tarama modelinde tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Çanakkale İlinde okul öncesi eğitime devam eden çocuklara sahip 387 ebeveyn oluşturmaktadır. Satow (2013) tarafından geliştirilen 54 maddelik ölçek, ölçekteki maddelerin eşdeğerliğini belirlemek için her iki kültürde deneyime sahip uzmanlar tarafından Almancadan Türkçeye çevrilmiştir. Orijinal ölçekle eşdeğerliğini test etmek için geri çeviri yöntemi de kullanılmıştır. Ölçeğin nihai halinin kapsam geçerliğine sahip olup olmadığını ortaya koymak amacıyla 11 uzmandan görüş alınmıştır. Ölçekte bulunan 54 maddenin de KGO incelendiğinde hiçbir maddenin minumum değerin altında çıkmadığı görülmüştür. Araştırmada verilerin analizi sürecinde; ölçek uyarlama amacına yönelik olarak önce açımlayıcı faktör analizi (AFA) daha sonra ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analizler sonucunda orjinalinde bulunan bir madde modele uyum sağlamadığından dolayı ölçekten çıkarılmıştır ve 53 maddelik altı alt boyuttan oluşan, geçerliği ve güvenirliği test edilmiş "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stiline Yönelik Ölçek" elde edilmiştir. Sevgi alt boyutunda 10 madde, otorite alt boyutunda 10 madde, bağımsız olma alt boyutunda 10 madde, dindarlık alt boyutunda 10 madde, eş ile işbirliği alt boyutunda 7 madde ve okulla işbirliği alt boyutunda 6 madde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri, Okul öncesi, Ölçek uyarlama.

ADAPTATION OF "SCALE FOR PARENTS' CHILD-REARING STYLE" IN TURKISH

Abstract

In Turkey, there is no such a scale specifically published on evaluating parents' child-rearing styles in terms of the dimensions of authority, love, independence, religiosity, cooperation with spouse, cooperation with school. Incorporating a scale of parents' child-rearing into the literature is very important in terms of early intervention studies. The aim of this study to adapt the "Scale for Parents' Child-rearing Style" (Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI)) developed by Satow (2013) in German to analyze parents' child rearing styles in various dimensions into Turkish for families with children studying in pre-school institutions. This study employed the descriptive survey model, one of the quantitative research models. The working group consisted of 387 parents who have children attending pre-school education in Çanakkale. The 54-item scale developed by Satow (2013), has been translated into Turkish by German by experts having experience in both cultures to determine the equivalence of the items in the scale. The back-translation method was also used to test its equivalence with the original scale. 11 experts were consulted about whether the final version of the scale had content validity. On examining the content validity ratios (CVR) of 54 items in the scale, none of the items was below the minimum value. Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were performed during data analysis. Analysis results suggested that an item in the original was excluded from the scale as it did not fit the model, and the "Scale for Parents' Child-Rearing Style", consisting of six sub-dimensions

and 53 items, was tested for validity and reliability. There are 10 items in the sub-dimension of love, 10 items in authority, 10 items in independence, 10 items in religiosity, 7 items in cooperation with the spouse, and 6 items in cooperation with the school.

Keywords: Parents' child-rearing style, Preschool, Scale adaptation.

GİRİŞ

Çocuk yetiştirmek ebeveynler için dünyaya, insanlığa ve çocuklarına karşı belki de en önemli sorumluluktur. Sekiz milyarı aşan dünya nüfusunun yaklaşık %30'unun çocuk olduğundan hareketle ebeveynlerin yaşanabilir bir dünyaya katkıda bulunma görevi ortaya çıkmaktadır. Ülkelerin, toplumların, kültürlerin etkilediği insan yetiştirme yaklaşımlarının birçok ülkede eğitimden bağımsız olabildiği bilinmektedir. Örgün eğitime başlama yaşlarının ülkeden ülkeye farklılaştığı dikkate alındığında anne-babaların çocuk yetiştirme stillerinin eğitim planlayıcılarının gündeminde olması gerekliliği aşikârdır.

Aile; çocukların fiziksel, psikolojik, sosyal birçok yönden ihtiyaçlarının karşılandığı, davranış ve tutumlarını belirleyen toplumun en küçük yapı taşıdır. Birçok unsurla etkileşim içinde olan bir yapıya sahiptir. Herkes bulunduğu şartlar gereği farklı ailelere doğmaktadır. Hatta kardeş olsalar bile aynı ailede doğan çocukların yapı itibariyle birbirinden farklılıkları farklı anne-babadan doğduklarını bile düşündürebilir. Çünkü anne-babanın iki çocuğunu büyütürken bulundukları yaşları, tecrübeleri, içinde bulundukları ekonomik koşullar ve sosyal çevre etkisi farklı olabileceğinden aynı ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları da farklı olabilmektedir. Bu yönüyle anne-baba çeşitliliği kadar çocuk yetiştirme stili var denilebilir. Ancak bu farklılıkları ortak noktalarda ele alarak gruplamak mümkündür (Durmuş, 2006).

Ebeveynlerin çocuk büyütürken düşündükleri, hissettikleri ve davranışları onların çocuk yetiştirme stillerini ortaya koymaktadır (Levin, 2011; Turgut ve Koca, 2019). Bu tutumların uzun vadede çok büyük etkileri bulunmaktadır. Ebeveynlerin yetiştirdiği her bir çocuk toplumu şekillendiren ve toplumsal geleceği belirleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sağlıklı bir toplumun oluşmasında sağlıklı anne-baba-çocuk ilişkisinin önemi büyüktür (Şanlı ve Öztürk, 2012). Ailenin toplumu oluşturan bir yapı olması sebebiyle farklı unsurlarla da etkileşime açıktır. Bundan dolayı çocuk yetiştirme stilleri incelenirken anne-babanın tutumlarının yanında çevrenin etkisini de göz önünde bulundurmak önemlidir. Eşlerin ayrı ayrı çocukla olan ilişkilerinin yanında birbirleriyle olan ilişkileri ve çocuk büyüdüğünde okulla olan iş birliği de çocuk yetiştirmede araştırılmaya değer önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları uluslararası platformda son yıllarda çok sık araştırılmasına ve bu konuda çok sayıda bilimsel yayın bulunmasına karşın, ülkemizde bu konuya ilişkin araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir. Okul öncesi dönem çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş veya Türkçeye uyarlanmış ölçekler bulunmaktadır. Ebeveyn Tutum Ölçeği (Karabulut vd., 2008), Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği (Kılınç ve Aral, 2016), Çocuk Yetiştirmeye İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği (Özyürek, 2017) bunlardan bazılarıdır. Bu ölçeklerde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları genel olarak; aşırı koruyucu tutum, demokratik tutum, aşırı hoşgörülü/izin verici tutum, ilgisiz ve kayıtsız tutum, otoriter tutum, tutarsız tutum olarak ele alınmıştır.

Çocuk yetiştirme tutumlarının yanı sıra yapılan araştırmalarda "Ebeveynlik Stilleri" de ele alınmıştır. Aunola ve Numi (2005) yaptıkları araştırmalarda ebeveynlik stillerini sevgi, davranışsal kontrol ve psikolojik kontrol olarak ele almışlardır. Laibe vd. (2004) ise yaptıkları araştırmada ebeveynlik stillerini sıcak ve katı olarak belirtmişlerdir. Buna karşın Türkiye'de yapılan araştırmalarda ebeveynlik stilleri genellikle; aşırı koruyucu tutum, demokratik tutum, aşırı hoşgörülü/izin verici tutum, ilgisiz ve kayıtsız tutum, otoriter tutum, tutarsız tutum olarak ele alınmıştır. Örneğin Tatlılıoğlu (2018) yaptığı araştırmada Young (1994) tarafından geliştirilen "Young Ebeveynlik Ölçeği"ni kullanarak ebeveynlik stillerini küçümseyici/kusur bulucu, kuralcı/kalıplayıcı, aşırı koruyucu/evhamlı, sömürücü/istismar edici, duygusal açıdan yoksun bırakıcı, koşullu/başarı odaklı, kötümser/endişeli, aşırı izin verici/sınırsız, cezalandırıcı ve değişime kapalı ebeveynlik stilleri şeklinde 10 alt faktörde ele almıştır. Türkiye'de de çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik uyarlanmış veya geliştirilmiş ölçekler olmasına karşın özellikle ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini aşırı koruyucu tutum, demokratik tutum, aşırı hoşgörülü/izin verici tutum, ilgisiz ve kayıtsız tutum, otoriter tutum, tutarsız tutum boyutlarından bağımsız olarak; sevgi, otorite, bağımsız olma, dindarlık, eş ile işbirliği, okulla işbirliği boyutları altında değerlendiren bir ölçek bulunmamaktadır. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini sevgi, otorite, bağımsız olma, dindarlık, eş ile işbirliği, okulla işbirliği boyutları altında değerlendiren bir ölçeği alan yazına katmanın erken müdahale çalışmalarına ışık tutması açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini çeşitli boyutlarla inceleyen orjinali Almanca olan ve Satow (2013) tarafından geliştirilen "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" (Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI))'nin okul öncesi kurumlarında okuyan çocuklara sahip aileler için Türkçeye uyarlamasının yapılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma nicel araştırma modellerinden betimsel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini okul öncesi eğitime devam eden çocuklara sahip ebeveynler, örneklemini ise Çanakkale ilinde okul öncesi eğitime devam eden çocuklara sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Türkçe formu elde edilen "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" okul öncesi eğitime devam eden çocuklara sahip, seçkisiz olmayan uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 413 ebeveyne gönüllülük çerçevesinde uygulanmıştır. Ancak uygulanan bazı ölçeklerde boş bırakılan maddelerin ve bilgilerin olması sebebiyle 26 katılımcı tarafından cevaplanan ölçek analiz dışı bırakılmış ve 387 katılımcı tarafından cevaplanan ölçeğin analizi yapılmıştır. Ölçeğin Türkiye'de uygulanabilirliğinin belirlenmesi, yapı geçerliği ve iç tutarlılık gibi psikometrik özelliklerinin sınanması amacıyla yapılan uygulamalarda faktör analizi tekniğinin kullanımı için önerilen örneklem büyüklüğünün; madde sayısı veya gözlenen değişken sayısının dört ya da beş katı örneklem büyüklüğünde olması gerektiği ifade edilmektedir (Child, 2006; Floyd ve Widaman, 1995). Comrey ve Lee (1992) de faktör analizi için 300 kişilik örneklem büyüklüğünü iyi, 500'ün ise çok iyi olduğunu belirtmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016, s. 206). Uyarlama çalışması yapılan ölçek 54 maddeden oluşmaktadır, 54'ün beş katı 270 örneklem grubu büyüklüğü minumum olarak belirlendiğinde bu araştırmanın örneklem grubu büyüklüğünün (387 katılımcı) örneklem büyüklüğü açısından "iyi" olduğu söylenebilir.

Tablo 1

Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

Özellikler	Gruplar	f	%	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	301	77.8	77.8
	Erkek	86	22.2	100
Eğitim Durumu	İlkokul	57	14.7	14.7
	Ortaokul	37	9.6	24.3
	Lise	93	24.0	48.3
	Önlisans	51	13.2	61.5
	Lisans	131	33.9	95.3
	Lisansüstü	18	4.7	100
Yaş Aralığı	25 ve altı	3	0.8	0.8
	26-30	95	24.5	25.3
	31-35	162	41.9	67.2
	36-40	86	22.2	89.4
	41 ve üstü	41	10.6	100
Meslek	Çalışmıyor	172	44.4	44.4
	Eğitimci	44	11.4	55.8
	Sağlık Çalışanı	21	5.4	61.2
	Güvenlik Güçleri	23	5.9	67.2
	Mühendis, mimar, avukat, vb.	22	5.7	72.9
	Memur	22	5.7	78.6
	İşçi	38	9.8	88.4
	Serbest meslek	45	11.6	100
Çocuk sayısı	1	116	30.0	30.0
	2	236	61.0	91.0
	3 ve üstü	35	9.0	100

Tablo 1 incelendiğinde; örneklem grubu oluşturan ebeveynlerden 301'inin kadın 86'sının erkek olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında; eğitim durumu ilkokul olan ebeveyn sayısı 57 (%14.7), ortaokul olan ebeveyn sayısı 37 (%9.6), lise olan ebeveyn sayısı 93 (%24), önlisans olan ebeveyn sayısı 51 (%13.2), lisans olan ebeveyn sayısı 131 (%33.9) ve lisansüstü olan ebeveyn sayısı 18 (%4.7), yaklaşık olarak yarısı ise en az önlisans mezunudur. Örneklem grubunun toplam %48,3'ünün üniversite mezunu olmadığı, %41.9'unun 31-35 yaş aralığında olduğu ve %30'unun tek çocuk, %61'inin ise iki çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği: Orijinal ismi Almanca olarak "Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI)" olan ölçek ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini belirlemek için Satow (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek dörtlü (kesinlikle katılmıyorum, tamamen katılıyorum) likert tipi 54 maddeden oluşmakta ve sevgi (Liebe), otorite (Strenge), bağımsız olma (Selbständigkeit), dindarlık (Religiosität), eş ile işbirliği (Zusammenarbeit mit Partner) ve okulla işbirliği (Zusammenarbeit mit Schule) olmak üzere 6 alt boyutu bulunmaktadır. Sevgi alt boyutunda 10 madde, otorite alt boyutunda 10 madde, bağımsız olma alt boyutunda 10 madde,

dindarlık alt boyutunda 10 madde, eş ile işbirliği alt boyutunda 7 madde ve okulla işbirliği alt boyutunda biri olumsuz 7 madde bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach α iç tutarlılık katsayıları sevgi alt boyutu için .87, otorite alt boyutu için .78, bağımsız olma alt boyutu için .81, dindarlık alt boyutu için .93, eş ile işbirliği alt boyutu için .89 ve okulla işbirliği alt boyutu için .71 olarak bulunmuştur. Orjinal ölçeğin nihai formunda ölçek maddelerinin faktör yükleri .31 ile .91 arasında değişmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin altı faktörlü bir yapıda olduğu ve toplam varyansın %41'ini açıkladığı ve en büyük katkıyı %11 ile dindarlık alt boyutunun yaptığı görülmüştür (sevgi %8, otorite %6, bağımsız olma %6, eş ile işbirliği %7, okul ile işbirliği %4) (Satow, 2013).

İşlemler

Farklı dilden ölçek uyarlama niteliğinde olan araştırmada çeviri ve maddelerin eşdeğerliğinin belirlenmesi amacıyla; hedef dil olan Türkçeye kaynak dil Almancadan hedef ve kaynak dili iyi bilen, ilgili konuya hâkim ve her iki kültürde de deneyim sahibi olan üç uzman tarafından birbirinden bağımsız çeviriler yapılmıştır. Almancadan Türkçeye çeviri sürecinden elde edilen taslak formdaki kelimelerin/kavramların/ifadelerin orijinal ölçekle eşdeğerliğinin sınanması amacıyla geri-çeviri yöntemi uygulanmıştır. Yapılan çeviriler tekrar Almancaya çevrilerek, araştırmacılar tarafından gözden geçirilmiştir. Oluşan anlam kaymaları ve çelişkili olduğu düşünülen maddeler araştırmacı ve alan uzmanları tarafından düzeltilmiştir. Elde edilen çeviri, Türkçe dilbilgisi açısından uygunluğunun sağlanması amacıyla Türkçe Eğitiminde uzman bir öğretim üyesi tarafından kontrol edilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Çeviri süreci tamamlandıktan sonra araştırmanın örneklem grubunu oluşturacak olan okul öncesi eğitime devam eden çocuklara sahip ailelerden rastgele seçilen 20 ebeveyn ile ölçekteki maddeler hakkında bireysel görüşmeler yapılarak, ölçeğin nihai hali elde edilmiştir. Ölçeğin nihai halinin kapsam geçerliğine sahip olup olmadığını ortaya koymak amacıyla 11 uzmandan görüş alınmıştır. Lawshe tekniği kullanılarak maddelere ilişkin kapsam geçerlik oranlarının (KGO) elde edilmesi için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Yeşilyurt ve Çapraz, 2018).

$$KGO = \frac{N_G}{N/2} - 1$$

"N_G" maddeye gerekli diyen uzmanların sayısını, "N" maddeye cevap veren uzmanların toplam sayısını belirtmektedir.

Tablo 2

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Kapsam Geçerliği Oranları (KGO)

Madde	KGO	Madde	KGO	Madde	KGO
1	0.81	19	0.81	37	0.81
2	1.00	20	0.81	38	0.81
3	1.00	21	1.00	39	1.00
4	0.63	22	0.81	40	0.81
5	0.81	23	1.00	41	1.00

6	1.00	24	0.81	42	1.00
7	1.00	25	0.81	43	0.81
8	0.81	26	0.63	44	0.63
9	1.00	27	0.63	45	0.81
10	0.63	28	1.00	46	0.63
11	0.63	29	1.00	47	0.81
12	0.81	30	0.81	48	0.63
13	0.63	31	1.00	49	0.81
14	0.81	32	0.81	50	1.00
15	0.81	33	0.81	51	0.63
16	1.00	34	0.63	52	1.00
17	1.00	35	0.81	53	0.63
18	0.63	36	1.00	54	1.00

*alpha=0.05 düzeyinde

Kapsam geçerliği oranının .05 düzeyinde anlamlı olup olmadığına ilişkin Veneziano ve Hooper (1997) tarafından sunulan tabloda 11 uzman için verilen minimum değer .59 dur (Yurdugül, 2005). Tablo 2'de 54 maddenin de KGO incelendiğinde hiçbir maddenin minumum değer olan .59'un altında çıkmadığı görülmektedir.

Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılacak analizlerin varsayımları test edilmiş ve ölçek uyarlama amacına yönelik olarak önce açımlayıcı faktör analizi (AFA) daha sonra ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Literatürde ölçek uyarlama çalışmaları incelendiğinde AFA ve DFA kullanımlarına ilişkin farklılıklar görülmektedir. Kimi çalışmalar AFA, kimi çalışmalar DFA, kimi çalışmalar ise önce AFA daha sonra DFA kullanmışlardır (Güvendir ve Özkan, 2015). Orçan (2018)'ın ölçek uyarlama çalışmalarında kullanılan farklı prosedürlerin ne gibi sonuçlar ortaya çıkartabileceğini göstermek amacıyla yaptığı çalışmasında; bir veri setine yalnız başına uygulanan bir DFA modelinin uyum gösteriyor olması bu modelin gerçekte en iyi model olduğunu göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında yapıda oluşabilecek muhtemel değişikliklerin AFA yardımıyla kolaylıkla anlaşılabileceğinden, tutarlı bir sonuca ulaşabilmek için ölçek uyarlama çalışmalarında öncelikle bir AFA, daha sonra DFA yapılması önerilmektedir. Araştırmada ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Lisrel ve SPSS paket programları kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Geçerlik çeşitlerinden olan yapı geçerliği; aracın ölçmeyi amaçladığı kuramsal/kavramsal yapının tümünü ölçme durumudur (Tavşancıl, 2014) ve test edilmesinde AFA ve DFA teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen veri grubunun bu analizlere uygunluğu için örneklem büyüklüğü, kayıp değerler, normallik, uç değerler varsayımlarının incelenmesi gerekir (Çokluk vd., 2016; Hair vd., 2006; Tabachnick ve Fidell, 2013). Örneklem büyüklüğünün sağlanabilmesi için Kline (2011) en az 200 olması gerektiğini, Child (2006) ve Bryman ve Cramer (2001; akt. Çokluk vd., 2016) önerilen madde sayısı veya gözlenen değişken sayısının dört yada beş katı örneklem büyüklüğü olması gerektiğini ifade etmektedirler. Bu çalışma 387 kişilik örneklem büyüklüğü ile koşulu sağlamaktadır. Örneklem büyüklüğü bakımından veri yapısının uygunluğu için diğer bir ölçüt de gözlenen korelasyon katsayılarının büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştıran Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's Testi Yaklaşık Ki-Kare değeridir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016). KMO ve Barlett's Testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin KMO ve Barlett's Testi Sonuçları

KMO Örneklem Ölçüm Yeterliği	0.86		
Barlett's Testi Yaklaşık Ki-Kare Değeri	10115.407	sd=1431	p=.00

Tablo 3 incelendiğinde; KMO değerinin .86 ve X^2=10115.407, p<.01 olduğu görülmektedir. KMO değerinin .60'dan büyük olması verilerin uygun olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2016). Ki-Kare değeri de p<.01 koşulunu p=.00 değeriyle karşılayarak değişkenler arasında korelasyonun yüksek olduğunu göstermektedir.

Kayıp veriler açısından elde edilen veriler incelendiğinde; ölçek 413 ebeveyne gönüllülük çerçevesinde uygulanmıştır, uygulanan bazı ölçeklerde boş bırakılan maddelerin ve bilgilerin olması sebebiyle 26 katılımcı tarafından cevaplanan ölçek analiz dışı bırakılarak örneklem grubunu 387 kişi oluşturması yönünde karar verilmiştir ve kayıp veri bulunmamaktadır. Uç değerlere ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; uç değerlerin olmadığı görülmüştür. Dağılımın normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılıma ilişkin basıklık değeri 1.895 ve çarpıklık değeri -.469 olarak bulunmuştur. Elde edilen basıklık ve çarpıklık değerleri +2 ile -2 arasında değerlere sahip olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği yönünde karar verilmiştir (George ve Mallery, 2010). Ayrıca verilerin normalliği test etmek için Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine ilişkin eğilimden arındırılmış **Q-Q** grafiği ve histogram dağılımları da incelenmiş ve normal bir dağılım gösterdiği görülmüştür.

Faktör analizinde maddelerin faktör yükleri bakılması gereken değerlerdir ve 0.30-0.59 arasındaki değerler orta, 0.60 ve üstü değerler yüksek değerler olarak tanımlanabilir (Çokluk vd., 2016). Ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Maddelerine İlişkin Faktör Yük Değerleri

Maddelerin Ortak Faktör Varyans Değerleri					
Maddeler	Ekstraksiyon	Maddeler	Ekstraksiyon	Maddeler	Ekstraksiyon
V1	.610	V19	.665	V37	.663
V2	.643	V20	.697	V38	.682

V3	.644	V21	.650	V39	.683
V4	.550	V22	.692	V40	.593
V5	.612	V23	.666	V41	.620
V6	.565	V24	.674	V42	.706
V7	.554	V25	.636	V43	.595
V8	.641	V26	.734	V44	.628
V9	.527	V27	.660	V45	.743
V10	.607	V28	.595	V46	.698
V11	.723	V29	.687	V47	.719
V12	.655	V30	.574	V48	.629
V13	.731	V31	.674	V49	.531
V14	.648	V32	.646	V50	.504
V15	.546	V33	.606	V51	.707
V16	.638	V34	.633	V52	.593
V17	.629	V35	.668	V53	.636
V18	.765	V36	.677	V54	.707

Tablo 4'te hiçbir maddenin ortak faktör varyansının 0.30'un altında değer almadığı, tüm maddelerin 0.504 ile 0.765 arasında değer aldığı görülmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ölçeğinin orjinalindeki altı faktörlü yapısının uygunluğunu test etmek için DFA uygulanmıştır. Tablo 5'de önerilen modelin uyum değerleri belirtilmiştir.

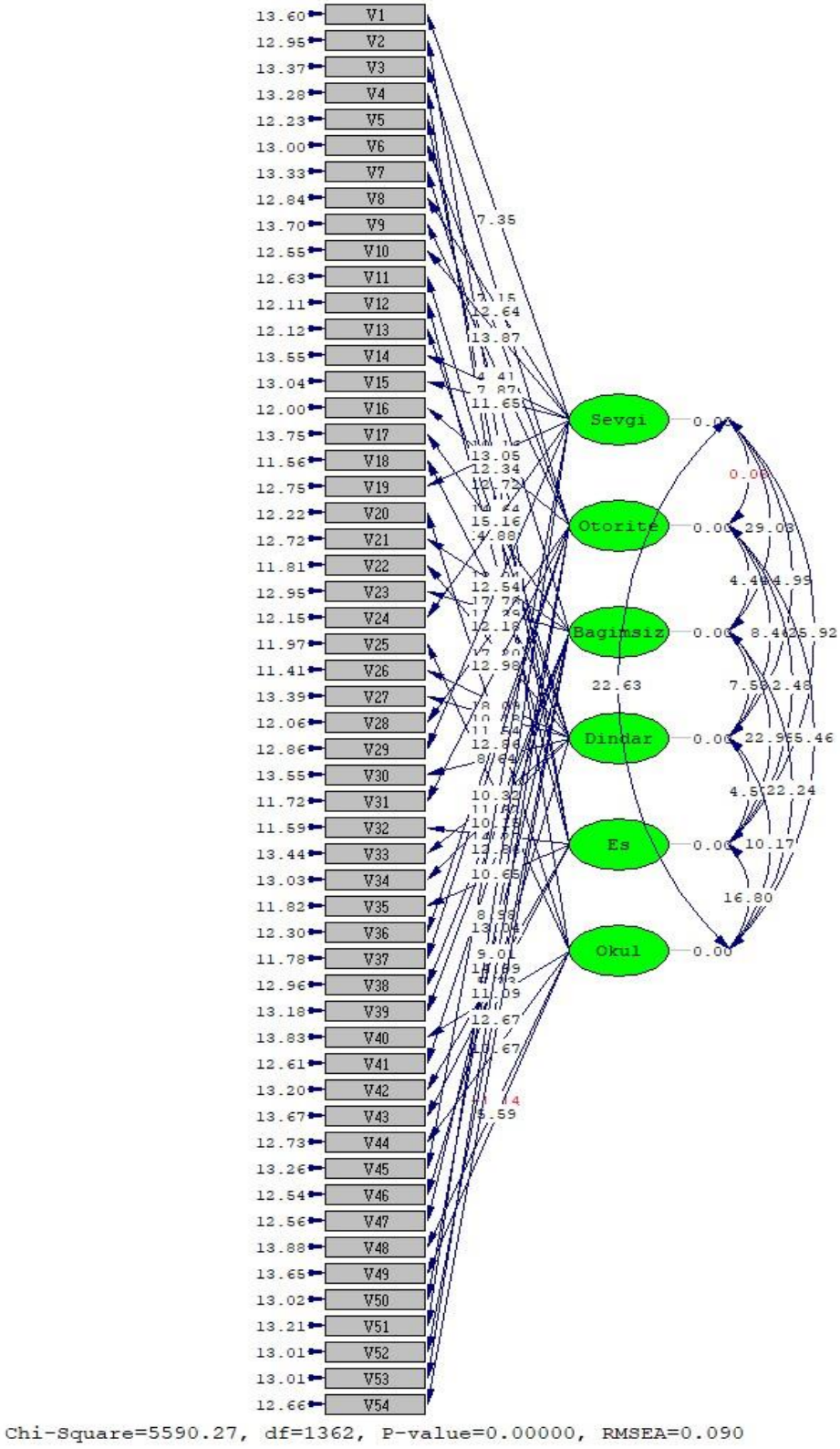
Tablo 5

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Modelin Uyum Değerleri

Uyum Ölçüleri	Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği	Kriterler	Kabul İçin Kesme Noktaları
RMSEA	0.09	0 (mükemmel uyum)	≤ 0.05=mükemmel uyum
		1 (uyum yok)	≤ 0.08=iyi uyum
			≤ 0.10=zayıf uyum
SRMR	0.09	0 (mükemmel uyum)	≤ 0.05=mükemmel uyum
		1 (uyum yok)	≤ 0.08=iyi uyum
			≤ 0.10=vasat uyum
GFI	0.65	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
AGFI	0.62	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
NNFI	0.86	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
CFI	0.86	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum

1 (mükemmel uyum) ≥ 0.95=mükemmel uyum

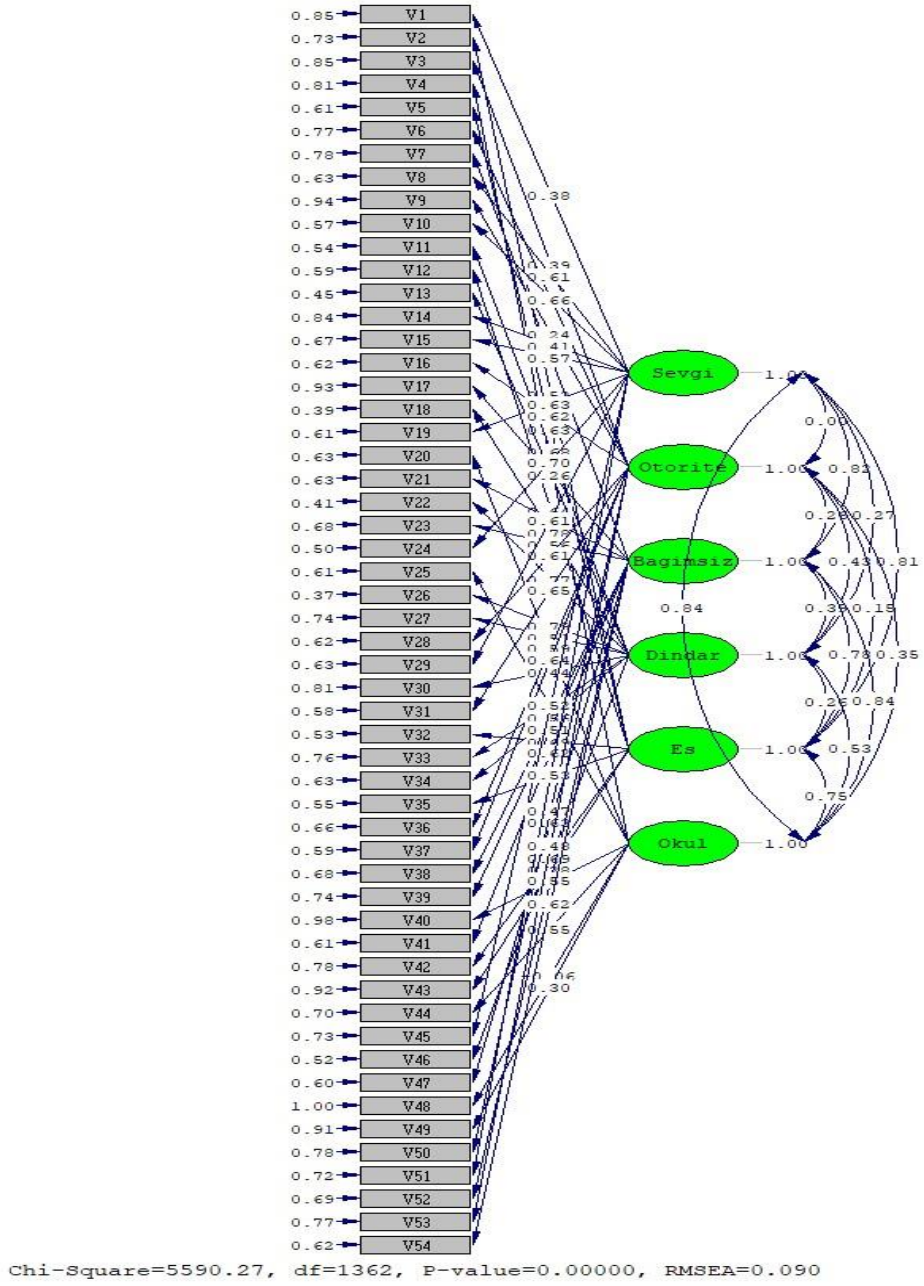
Tablo 5 incelendiğinde; DFA sonuçlarına göre, elde edilen uyum indeksi değerleri c^2=5590.27, GFI=0.65, AGFI=0.62, CFI=0.86, NNFI=0.86, SRMR=0.09 ve RMSEA=0.09 olarak hesaplandığı görülmektedir. Ki-kare oranının serbestlik derecesine oranı ($x^2=c^2/sd$) 4.10'dur. Bu oranın 5'ten küçük olması modelin orta düzeyde bir uyum içerisinde olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2016). CFI ve NNFI değerleri 0-1 arasında değişmektedir, önerilen modelin bu değerleri 1'e yakın bulunmuştur ve bu durum modelin iyi uyum sınırına yaklaştığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). GFI ve AGFI değerleri de kabul edilebilir uyum sınırları içerisindedir. Elde edilen sonuçlar, test edilen faktör yapısının toplanan verilerle uyum gösterdiği yönündedir. Şekil 1'de ölçeğin t değerleri verilmiştir.

Şekil 1. Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Gizil Değişkenlerin Gözlenen Değişkenleri Açıklama Oranlarının Manidarlık Düzeyleri

Şekil 1'de yer alan t değerleri 1.96'yı aştığı durumlarda .05 düzeyinde ve 2.56'yı aştığı durumlarda ise .01 düzeyinde manidar kabul edilmektedir (Çokluk vd., 2016). Bu çerçevede,

Şekil 1'de madde 48 hariç tüm maddelerin .01 düzeyinde manidar t değeri verdiği görülmektedir. Madde 48'in t değeri "-1.14" olarak bulunmuştur. Bu maddenin ölçekten çıkarılıp çıkarılmayacağı yönündeki kararın hata varyanslarının incelenmesinden sonra verilmesi uygun görülmüştür. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ölçeğine ilişkin hata varyansları Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Hata Varyansları

Şekil 2'de maddelerin hata varyansları incelendiğinde; V9'da .94, V17'de .93, V40'da .98, V43'te .92, V48'de 1.00 ve V49'da .91 hata varyansı görülmektedir. Ancak modelde t değerleri 0.01 düzeyinde manidar olması nedeniyle madde 48 hariç diğer maddelerin model içerisinde yer alması yönünde karar verilmiştir. Madde 48 ise hem manidar t değerine sahip

olmaması hem de 1.00 hata varyansı değeriyle maximum hata varyansına sahip olduğundan dolayı modelden çıkarılması yönünde karar verilmiştir. Madde 48 ölçekten çıkarıldıktan sonra geriye kalan 53 maddenin tekrar doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

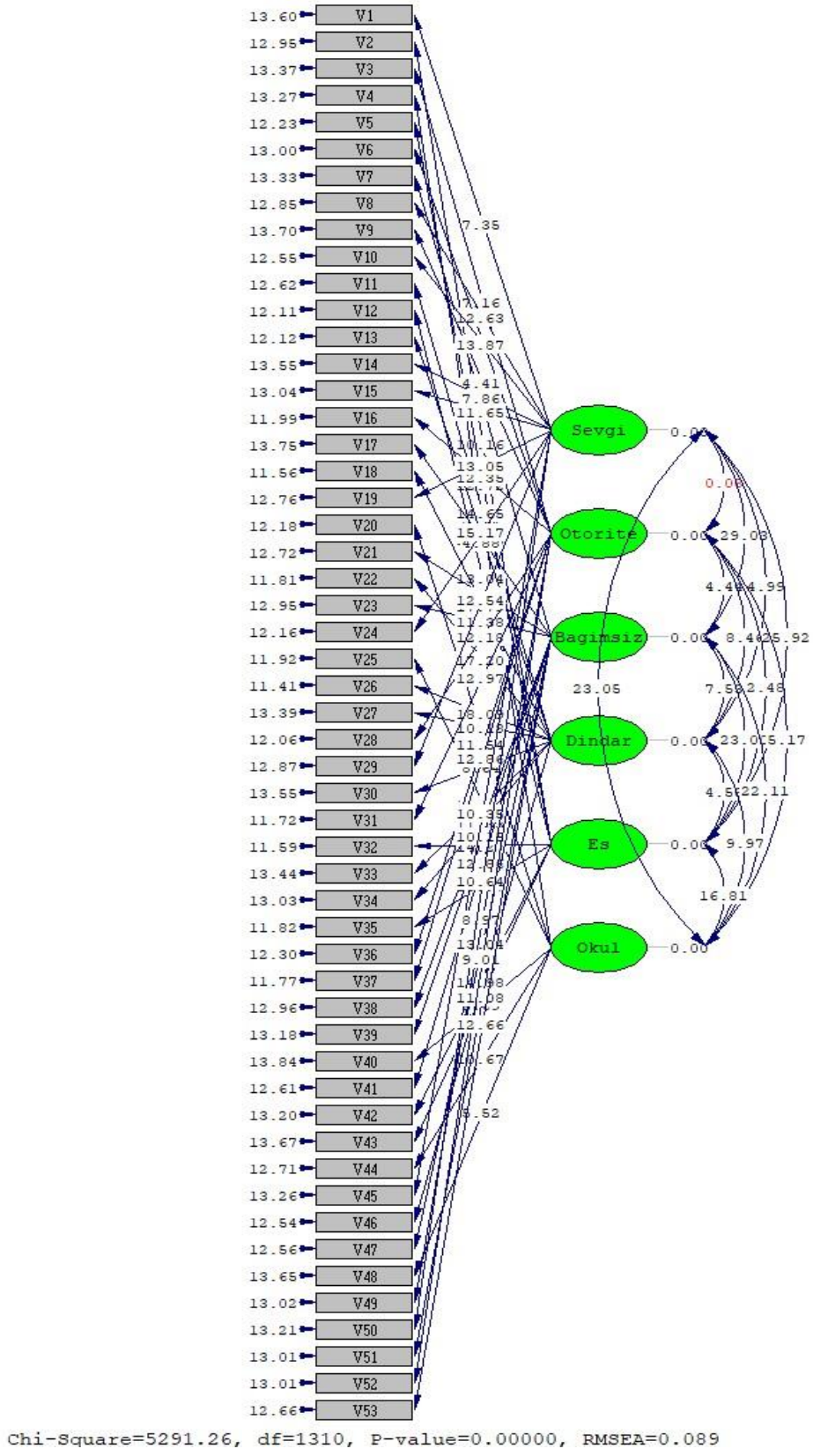
Tablo 6

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Önerilen Modelin Uyum Değerleri (53 Maddelik)

Uyum Ölçüleri	Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği	Kriterler	Kabul İçin Kesme Noktaları
RMSEA	0.09	0 (mükemmel uyum)	≤ 0.05=mükemmel uyum
		1 (uyum yok)	≤ 0.08=iyi uyum
			≤ 0.10=zayıf uyum
SRMR	0.09	0 (mükemmel uyum)	≤ 0.05=mükemmel uyum
		1 (uyum yok)	≤ 0.08=iyi uyum
			≤ 0.10=vasat uyum
GFI	0.66	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
AGFI	0.63	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
NNFI	0.86	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum
CFI	0.87	0 (uyum yok)	≥ 0.90=iyi uyum
		1 (mükemmel uyum)	≥ 0.95=mükemmel uyum

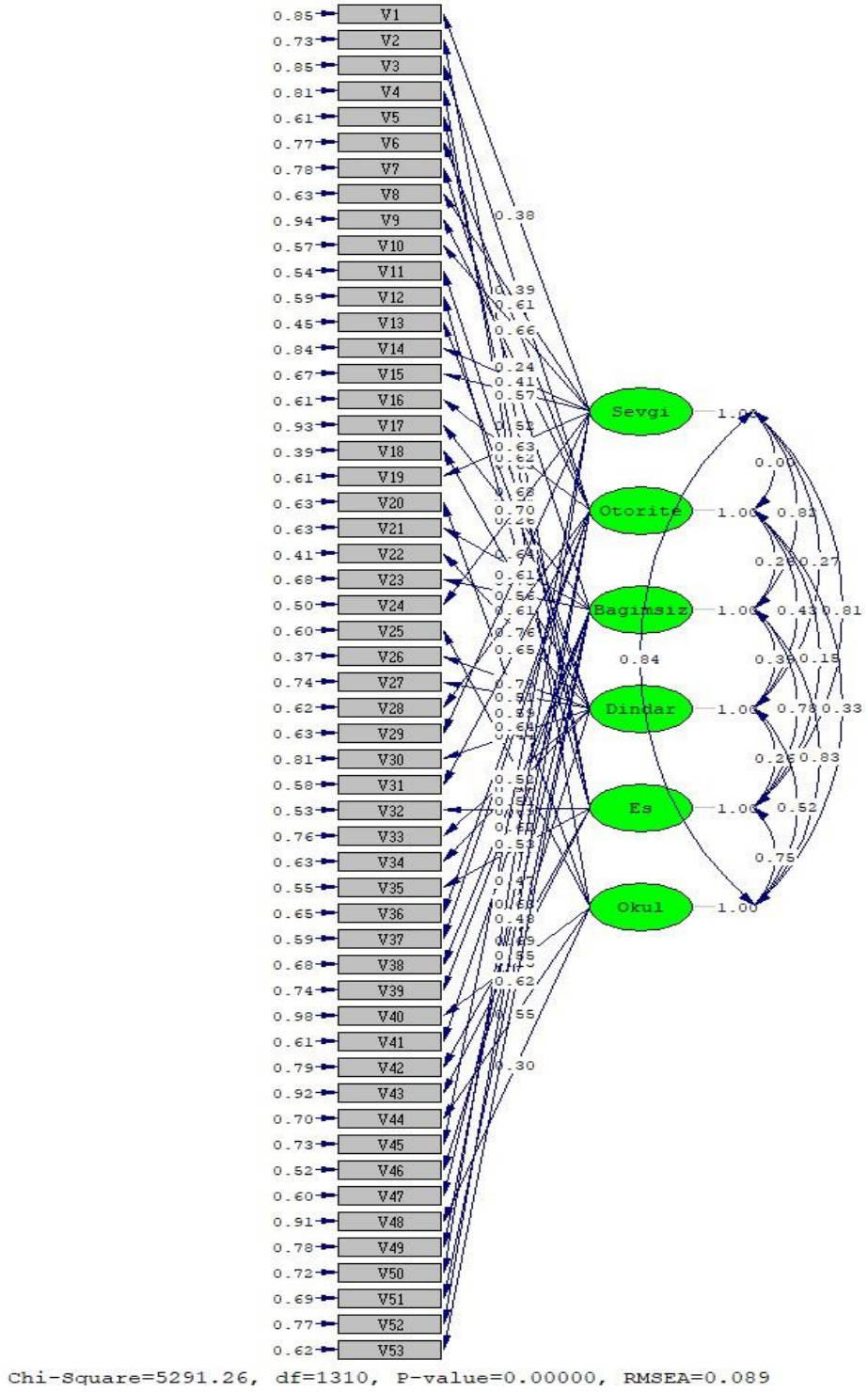
Tablo 6 incelendiğinde; 53 maddelik ölçeğe ilişkin DFA sonuçlarına göre, elde edilen uyum indeksi değerleri c^2=5291, GFI=0.66, AGFI=0.63, CFI=0.87, NNFI=0.86, SRMR=0.09 ve RMSEA=0.09 olarak hesaplandığı görülmektedir. Ki-kare oranının serbestlik derecesine oranı ($x^2=c^2/sd$) 4.04'dur. Bu oranın 5'ten küçük olması modelin kabul edilebilir orta düzeyde bir uyum içerisinde olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2016). CFI ve NNFI değerleri 0-1 arasında değişmektedir, önerilen modelin bu değerleri 1'e yakın bulunmuştur ve bu durum modelin iyi uyum sınırına yaklaştığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013) GFI ve AGFI değerleri de kabul edilebilir uyum sınırları içerisindedir. Elde edilen sonuçlar, test edilen faktör yapısının toplanan verilerle uyum gösterdiği yönündedir.

Şekil 3'te 53 maddelik ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ölçeğinin t değerleri verilmiştir.

Şekil 3. 53 Maddelik Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Gizil Değişkenlerin Gözlenen Değişkenleri Açıklama Oranlarının Manidarlık Düzeyleri

Şekil 3'te yer alan t değerleri 1.96'yı aştığı durumlarda .05 düzeyinde ve 2.56'yı aştığı durumlarda ise .01 düzeyinde manidar kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016). Bu çerçevede, Şekil 3'te tüm maddelerin .01 düzeyinde manidar t değeri verdiği görülmektedir. 53 Maddelik ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ölçeğine ilişkin hata varyansları Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. 53 Maddelik Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğine İlişkin Hata Varyansları

Şekil 4 incelendiğinde; V9'da .94, V17'de .93, V40'da .98, V43'te .92, V48'de (54 maddelik ölçekte V49) .91 hata varyansı görülmektedir. Ancak modelde t değerleri 0.01 düzeyinde manidar olması nedeniyle tüm maddelerin model içerisinde yer alması yönünde karar verilmiştir.

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirlik özelliğine sahip olup olmadığını analiz için likert tipi ölçeklerin güvenirliğini belirlemede kullanılan, ölçeğin iç tutarlılık katsayısını hesaplamaya dayalı olan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı (α) yöntemi (Yurdabakan, 2008: 52) kullanılmıştır. Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin bütünü için hesaplanan α değeri 0.90 dır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenirlik analizi sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek Boyutları	Madde Sayısı	Cronbach Alfa Katsayısı
Sevgi	10 madde	.81
Otorite	10 madde	.78
Bağımsız Olma	10 madde	.77
Dindarlık	10 madde	.88
Eş ile işbirliği	7 madde	.75
Okul ile işbirliği	6 madde	.71

Alpha (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenirliği; $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede, $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük, $0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir olarak yorumlanır (Kalaycı, 2009, s. 405). Bu aralık değerleri dikkate alındığında; Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ölçeğinin güvenilir olduğu görülmektedir. Ayrıca, ölçeğin iç tutarlılığını ölçmek amacıyla ölçekteki maddelerin korelasyon analizi yapılarak ölçek maddeleri ile toplam ölçek puanı arasındaki korelasyon da değerlendirilmiştir.

Tablo 8

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayısı

Maddeler	r(j(x))	Madde Silindiğinde α	Maddeler	r(j(x))	Madde Silindiğinde α
V1	.211	.904	V28	.323	.903
V2	.271	.903	V29	.449	.902
V3	.419	.902	V30	.447	.902
V4	.353	.903	V31	.431	.902
V5	.342	.903	V32	.443	.902
V6	.269	.904	V33	.469	.901
V7	.310	.903	V34	.446	.902
V8	.389	.903	V35	.372	.903

V9	.246	.905	V36	.371	.903
V10	.405	.903	V37	.340	.903
V11	.475	.901	V38	.480	.902
V12	.397	.902	V39	.494	.901
V13	.419	.902	V40	.261	.904
V14	.387	.902	V41	.512	.901
V15	.335	.903	V42	.401	.902
V16	.326	.903	V43	.332	.903
V17	.264	.904	V44	.469	.901
V18	.487	.901	V45	.345	.903
V19	.332	.903	V46	.453	.902
V20	.489	.902	V47	.446	.902
V21	.459	.902	V48	.345	.903
V22	.506	.901	V49	.433	.902
V23	.411	.902	V50	.344	.903
V24	.405	.902	V51	.422	.902
V25	.465	.902	V52	.132	.904
V26	.473	.901	V53	.452	.902
V27	.302	.904			

Tablo 8 incelendiğinde; ölçeğe ilişkin madde-toplam puan korelasyonlarının r(j(x)) bir madde (V52) hariç .211 ile .512 arasında değiştiği görülmektedir. Kabul edilebilir r(j(x)) değeri 0.20 ve üzeri olarak kabul edildiğinde (Malinowska, Kaczmarek, Zietek ve Malicka, 2015) V52 hariç tüm maddelere ilişkin korelasyon katsayılarının istenen eşik değerin üstünde ve pozitif değerde olması; maddelerin her birinin ölçülmek istenen teorik yapıya uygun olduğunun göstergesidir. V52 maddesi ölçekten çıkarılabilir ancak bu şart değildir (Özdamar, 2004). Maddenin ölçekten çıkarılma kararı verilmeden önce korelasyon değeri düşük çıkan madde ölçekten çıkarıldığında ölçeğin toplam α değerindeki değişime bakılır. V52 maddesi ölçekten çıkarıldığında ölçeğin toplam α değerinin .904 olacağı Tablo 8'de görülmektedir. 53 maddelik ölçeğin α değeri de .904'tür. Bu durumda 0.20'nin altında madde toplam puan korelasyonuna sahip V52 maddesinin ölçekten çıkarılmasının ölçeğin güvenirliğini değiştirmediği, α değerinde artmaya neden olmadığı, ölçeği destekleyen bir madde olduğu kanısına varılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri; çocuğun ileride kendisine ve topluma faydalı bir birey olmasında, sağlıklı kişilik yapısı geliştirebilmesinde büyük öneme sahiptir (Şanlı ve Öztürk, 2012). Çocuğun ebeveynleri ile olan ilişkisinden öğrendikleri gelecekte inşa edeceği sosyal ilişkilerde de yol göstericidir. Sevginin ve güven duygusunun olduğu, duygusal etkileşimin ve toplumsal iş birliğinin güçlü olduğu aile ortamında büyüyen çocuk, gelişimi için gerekli tecrübeleri kazanabilir (Yavuzer, 2005).

Bu çalışmada Satow (2013) tarafından geliştirilen "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" (Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI))'nin okul öncesi kurumlarında okuyan çocuklara sahip aileler için Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Faktör analizleri sonucunda

orjinalinde bulunan bir madde modele uyum sağlamadığından dolayı ölçekten çıkarılmıştır ve 53 maddelik altı alt boyuttan oluşan geçerliği ve güvenirliği test edilmiş "Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" elde edilmiştir. "Sevgi" alt boyutunda 10 madde, "otorite" alt boyutunda 10 madde, "bağımsız olma" alt boyutunda 10 madde, "dindarlık" alt boyutunda 10 madde, "eş ile işbirliği" alt boyutunda 7 madde ve "okulla işbirliği" alt boyutunda 6 madde bulunmaktadır (Bkz. Ek 1). Literatürde ebeveynlik stilleri konusu ilgi görmeye devam edeceği muhakkak olan bir konudur. Toplumları oluşturan bireylerin çocukları ile nasıl ilişkiler kurdukları ve çocuklarını yetiştirirken nasıl eğilimlere sahip oldukları ölçülmesi zor olan bir durumdur. Geçerlik ve güvenirliği sağlanan bu ölçek değişen toplum yapısına da uyum sağlaması beklenen bir kapsama ve yapıya sahiptir. Farklı ölçekler de geliştirildikçe toplumun yerel farklarına hitap eden çeşitlilik de sağlanmış olacaktır.

Çocuk yetiştirme stilleri toplumların yapısına, ailelerin içinde bulundukları kültürel unsurlara göre zamanla değişse de belli başlı değerler ortak olarak önemini korumaktadır. Ebeveynlerin bu değerleri çocuklarına aktarabilmeleri için de öncelikle kendi çocukluklarında bu değerleri edinmiş olmaları önemlidir. Ancak o dönemlerde bu değerler edinilememiş olsa da bu konuda anne-babalar kendilerini geliştirebilirler. Bu noktada da devreye çevreyle iş birliği girmektedir. Bilinçli nesiller için bilinçli anne-babalar yetiştirmek adına rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinden faydalanılabilir. Anne-babaların çocuk yetiştirme konusunda bilinçlendirilmelerinin toplumda oluşturacağı değişiklikler düşünüldüğünde; bu konuya ilişkin eğitim programlarının hazırlanması, yaygınlaştırılması özellikle anne ve babaların birlikte bu eğitimi almalarının sağlanması yönünde çabaların gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada literatürde (Türkiye'de) benzer ya da örneği olmadığı için karşılaştırma olanağı bulunamayan ve ebeveynlerin, çocuklarına yönelik tutumlarını sevgi, otorite, bağımsız olma, dindarlık, eş ile işbirliği, okulla işbirliği boyutları altında değerlendiren bir ölçek çalışması ortaya konmuştur. Bu çalışmada yer almayan ancak ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerine etki edebileceği düşünülen farklı etmenlerin de çalışmalara dahil edilerek yeni ölçek uyarlama ya da geliştirme çalışmalarının yapılması, geliştirilen ölçeklerin uygulamalarının çoğaltılması ve elde edilecek verilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi çalışma sonunda önerilebilir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen, Dr.Öğretim Üyesi Yasemin ABALI ÖZTÜRK'ün yürütücülüğünü yaptığı 2019-BA-2629 nolu proje kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine verdikleri destek için teşekkürlerimizi sunarız.

Çatışma Beyanı

Araştırmada çıkar çatışmasına sebep olabilecek bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Aunola, K., & Nurmi, J.E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development, 76(6),* 1144-1159.

Child, D. (2006). *The Essentials of Factor Analysis* (3 rd ed.). New York: Continuum.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli*

İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Durmuş. R. (2006). *3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri İle Anne Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Floyd, F. J., & Widaman, K. F. (1995). Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. Psychological Assessment, **7**(3), 286-299. https://doi.org/10.1037/1040-3590.7.3.286

George, D. & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step. A Simple Study Guide and Reference* (10th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Güvendir, M. A. & Özkan, Y. Ö. (2015). Türkiye'deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarlama konulu makalelerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 23-33.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson University Press.

Karabulut Demir, E. & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları,* 11 (21), 15-25.

Kılınç, F. E., & Aral, N. (2016). Çocuk yetiştirme tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 199-222.

Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd ed.). New York: Guilford Press.

Laibe, D., Carlo, G., Torquati, J. & Ontai, L. (2004). Children's perception of family relationships as assessed in a doll story completion task: links to parenting, social competence and externalizing behavior. *Social Development*, 13(4), 551–569.

Levin, E. (2011). Baumrind's parenting styles. In: Goldstein, S., Naglieri, J.A. (eds). *Encyclopedia of Child Behavior and Development*. Springer, Boston, MA.

Malinowska K. S., Kaczmarek U., Zietek M. & Malicka B. (2015). Validation of the Polish version of the oral health impact profile-14 (OHIP-14). *Advances in Clinical and Experimental Medicine*, 24(1):129-137.

Orçan, F. (2018). Exploratory and confirmatory factor analysis: which one to use first?. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(4), 413-421. DOI: 10.21031/epod.394323

Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi* (5. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2004.

Özyürek, A. (2017). Okul öncesi çocuğa sahip anne-babalara yönelik "çocuk yetiştirmeye ilişkin anne-baba görüşleri ölçeği" ve "anne-baba tutum ölçeği" geliştirme çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 26-38.

Satow, L. (2013). *EEI - Eltern-Erziehungsstil-Inventar [Autorenbeschreibung, Fragebogen mit Beispielprofilen]. In Leibniz-Zentrum für Psychologische Information und Dokumentation (ZPID) (Hrsg.)*, Elektronisches Testarchiv (PSYNDEX Tests-Nr. 9006582). Trier: ZPID. https://doi.org/10.23668/psycharchives.429

Şanlı, D. & Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* 32, 31-48.

Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.). Allyn & Bacon/Pearson Education

Tatlılıoğlu, K. (2018). Otomatik düşüncelerin çocuklukta maruz kalınan ebeveyn stilleri açısından yordanması. *Social Sciences Studies Journal, 8,* 760-769.

Tavşancıl, E. (2014*). Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi* (5. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Turgut, Ö. & Koca, S. (2019). Ebeveynlerin anne-babalık stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi,* 2(2), 60-71.

Yavuzer, H. (2005). *Çocuk psikolojisi* (27. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Yeşilyurt, S. & Çapraz, C. (2018). A road map for the content validity used in scale development studies. *Erzincan University Journal of Education Faculty (EUJEF),* 20(1), 251-264. Doi: 10.17556/erziefd.297741.

Yurdabakan, İ. (2008). Eğitimde kullanılan ölçme araçlarının nitelikleri. S. Erkan ve M. Gömleksiz (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde* (s. 38-66). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi,* Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Extended Abstract

Introduction

The thoughts, feelings and behaviors of parents while raising children refer to their child-rearing styles (Levin, 2011; Turgut and Koca, 2019). Each child raised by parents is an element that shapes society and determines its future. Therefore, a healthy parent-child relationship is paramount in the formation of a healthy society (Şanlı and Öztürk, 2012). Even though numerous studies have investigated parents' child-rearing attitudes in the international platform in recent years, there is a dearth of studies regarding this subject in Turkey. Various scales have been adapted into Turkish or developed (Karabulut, Demir and Şendil, 2008; Kılınç and Aral, 2016; Özyürek, 2017) to identify the child-rearing attitudes of parents who have preschool-aged children. Some studies also examined "Parenting Styles" in addition to child-rearing attitudes. Aunola and Numi (2005) discussed parenting styles as love, behavioral control and psychological control. Laibe, Carlo, Tuorquati, and Ontai (2004) classified the parenting styles as warm and strict. On the other hand, the studies conducted in Turkey generally identified the parenting styles as democratic attitude, overprotective attitude, indifferent attitude, overtolerant/permissive attitude, inconsistent attitude, and authoritarian attitude. Although there are scales developed and adapted to Turkish for evaluating child-rearing attitudes, there is no such a scale specifically published on evaluating parents' child-rearing styles in terms of the dimensions of authority, love, independence, religiosity, cooperation with spouse, cooperation with school. This study is an attempt to adapt the "Scale for Parents' Child-rearing Style"

(Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI)) developed by Satow (2013) in German to analyze parents' child rearing styles in various dimensions into Turkish for families with children studying in pre-school institutions.

Method

This study employed the descriptive survey model, one of the quantitative research models. The working group consisted of 387 parents who have children attending pre-school education in Çanakkale. The study deployed the Scale for Parents' Child-Rearing Style, which was originally called "Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI)" in German and developed by Satow (2013). Three experts having experience in both cultures made translations from German to Turkish to determine the equivalence of the items in the scale. The back-translation method was also used to test its equivalence with the original scale. Following the translation processes, individual interviews were conducted with 20 randomly selected parents regarding the items in the scale, and the tool got its final version. 11 experts were consulted about whether the final version of the scale had content validity. Content validity ratios (CVR) of the items were obtained through using the Lawshe technique. On examining the CVR of 54 items in the scale, none of the items was below the minimum value. Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were performed during data analysis.

Findings

Upon analyzing the factor load values of 54 items related to parents' child-rearing styles, none of the items had the common factor variance below 0.30, and the values varied between 0.504 and 0.765. The CFA results administered to test the appropriateness of the original six sub-dimensions structure of the scale revealed that the fit index values were calculated c^2=5590.27, GFI=0.65, AGFI=0.62, CFI=0.86, NNFI=0.86, SRMR=0.09 and RMSEA=0.09. The ratio of the chi-square ratio to the degrees of freedom ($x^2=c^2/sd$) is 4.10. That this ratio is less than 5 indicates that the model has a medium level of fit (Cokluk et al., 2016). CFI and NNFI values ranged across 0-1, these values of the proposed model were found close to 1, meaning that the model had almost good fit (Tabachnick and Fidell, 2013). The t values and error variances of the scale were also examined. One item was excluded from the model since it did not have a significant t value and had an error variance of 1.00. After this item was removed from the scale, CFA of the remaining 53 items was re-calculated. According to the CFA results of the 53-item scale, the fit index values were noted as c^2=5291, GFI=0.66, AGFI=0.63, CFI=0.87, NNFI=0.86, SRMR=0.09 and RMSEA=0.09. The ratio of the chi-square ratio to the degrees of freedom ($x^2=c^2/sd$) is 4.04. That this ratio is less than 5 indicates that the model has an acceptable medium level of fit (Cokluk et al., 2016). CFI and NNFI values ranged between 0-1, these values of the proposed model were found close to 1, indicating that the model had almost of good fit (Tabachnick and Fidell, 2013). GFI and AGFI values were also within acceptable limits. The results suggested that the factor structure is compatible with the collected data. All items were included in the model as they had a significant t value of .01.

The Cronbach Alpha (α) value calculated for the reliability analysis of the Parents' Child-Rearing Style Scale was found to be 0.90. The α values of the six sub-dimensions of the scale differed from .71 to .88. These range values show that the adapted scale is reliable. Besides, correlation analysis of the items in the scale was conducted and the correlation between the scale items and the total scale score was evaluated in order to measure the internal consistency of the scale. The correlation coefficients for all items except for one are above the desired

threshold and have a positive value. It was also found that removing an item with an item-total score correlation below 0.20 from the scale did not change the reliability of the scale, and thus it was not removed from the scale.

Results and Discussion

This study was conducted to adapt the "Scale for Parents' Child-Rearing Style" (Eltern-Erziehungsstil-Inventar (EEI)) developed by Satow (2013) into Turkish for families with children studying in pre-school institutions. Factor analysis results suggested that an item in the original was excluded from the scale as it did not fit the model, and the "Scale for Parents' Child-Rearing Style", consisting of six sub-dimensions and 53 items, was tested for validity and reliability. There are 10 items in the sub-dimension of love, 10 items in the sub-dimension of authority, 10 items in the sub-dimension of independence, 10 items in the sub-dimension of religiosity, 7 items in the sub-dimension of cooperation with the spouse, and 6 items in the sub-dimension of cooperation with the school. Based on the research findings, it is recommended that different factors which are not included in this study but thought to affect the parenting styles of parents be included in the studies to make new scale adaptation or development studies, to replicate the applications of the developed scales and to analyze the data comparatively.

EKLER

Ek 1. Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği

Sevgili Ebeveynler,

Çocuk yetiştirme stiliniz ile ilgili aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve içtenlikle cevaplayınız. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sorularda "çocuklar" ifadesi kullanılmıştır. Sizin eğer tek çocuğunuz varsa; bu ifadeyi "çocuğum" olarak düşünerek yanıt veriniz.

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Katılıyorum 4: Tamamen katılıyorum

Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği	**1**	**2**	**3**	**4**
1. Çocuklarıma sıcaklık ve güvenlik hissini veririm.				
2. Eşim ile çocuklarımız hakkında çok konuşuruz.				
3. Çocuklarımın otoriteyi tanımaları/kabul etmeleri önemlidir.				
4. Veli toplantılarını ve öğretmenlerle bire-bir görüşme saatlerini düzenli olarak takip ederiz.				
5. Çocuklarım benim için ne ifade ediyorsa eşim için de onu ifade eder.				
6. Ebeveynler tarafından alınan kararların, çocuklar tarafından sorgulanmasını yanlış buluyorum.				
7. Çocuklarımın kendi hayatları ile ilgili sorumluluk almalarına dikkat ederim.				
8. Çocuklarım benim onlarla gurur duyduğumu çok iyi bilirler.				
9. Ebeveynlerin çocukların her isteğini yerine getirmemesini doğru buluyorum.				
10. Çocuklarımın beni sevdiğine eminim.				
11. Çocuklarımın sağlam bir din inancıyla yetişmesi benim için önemlidir.				
12. Eğitimle ilgili önemli sorunlarda eşimle fikir birliğine varırız.				

13. Dini bir yaşantı yaşayarak çocuklarıma rol model/örnek olurum.				
14. Hayatımın zor dönemlerinde bile, çocuklarıma karşı çok şefkatliyimdir.				
15. Çocuklarımın yaptıklarıyla gurur duyarım.				
16. Ebeveynlerini dinlemeyen çocukların, ebeveynleri tarafından cezalandırılmalarını doğru buluyorum.				
17. İçerik olarak zor ya da ağır konular hakkında bile evimizde açıkça konuşulur.				
18. Çocuklarıma dini değerleri kazandırmak için çaba sarf ederim.				
19. Çocuklarıma olabildiğince sıcaklık ve sevgi vermek için çabalarım.				
20. Öğretmenler meslekleri ile ilgili eğitim aldıkları ve deneyimli oldukları için; çocuklarımla ilgili konularda öğretmenlerin sözünü dinlemeyi doğru buluyorum.				
21. Çocuklarımı kendi ayakları üzerinde durabilmelerine yönelik yetiştirmeye çalışırım.				
22. Çocuk yetiştirmede dini inancın çok önemli bir yere sahip olduğunu düşünüyorum.				
23. Çocuklarımın önemli konularda kendi kararlarını vermelerine çok dikkat ederim.				
24. Çocuklarımla gurur duyduğum zaman bunu onlara gösteririm.				
25. Çocuklarımızı yetiştirirken öğretmenlerin önerilerini dikkate alırız.				
26. Dini inançların gereğine ve emirlerine uyarım, bunu çocuklarımdan da beklerim.				
27. Çocuklarıma ölümden sonra da bir hayatın var olduğunu anlatırım.				
28. Ebeveynler çocuklarına kuralları ve yasakları kabul ettirmek için bazen sesini yükseltmeli.				
29. Çocuklarımla aramda gerçek bir güven ilişkisi vardır.				
30. Çocukların bir şeye inanmalarının (dini açıdan) çok önemli olduğunu düşünüyorum.				
31. Bizim ailede kuralları çocuklar koymaz, ebeveynler koyar.				
32. Çocuk eğitimi konusunda eşim ile ortak düşüncelerimiz vardır.				
33. Çocuklarımla düzenli olarak birlikte dua ederim.				
34. Çocuklarıma, yüce bir güç tarafından korunduğumuzu aktarırım/anlatırım.				
35. Çocuklarımız her iki ebeveyne de güvenebileceklerini bilirler.				
36. Prensip gereği çocuklarımla kurallar hakkında tartışmayız.				
37. Çocuklarımdan belirli beklentilerim vardır ve bu beklentilerim gerçekleştirilmek zorundadır.				
38. Çocuklarıma sorumluluk alma konusunda rol model/örnek olurum.				
39. Çocuklarıma önemli görevler veririm.				
40. Çocuklarım ile ilgili sorunlar olduğunda Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne ya				

da bir psikoterapiste danışırım.				
41. Çocuklarıma yaptıkları hatanın sorumluluğunu almaları gerektiğini öğretirim.				
42. Eşim ve ben çocuklarımızın yetiştirilmesi konusunda aynı ölçütlere/standartlara sahibiz.				
43. Eşim ve ben çocuklarımızla neredeyse aynı oranda zaman geçiririz.				
44. Çocuklarımın öğretmenleriyle işbirliği içerisinde çalışmak benim için çok önemlidir.				
45. Çocuklarımın küçük başarılarına/ilerlemelerine bile çok sevinirim.				
46. Çocuklarıma Allah korkusu ve sadakat gibi değerleri edinmeleri konusunda rol model/örnek olurum.				
47. Çocuklarımın bireysel gelişimlerini desteklemeye çalışırım.				
48. Eğitim danışmanlarının yayınlarını okurum ve eğitim yöntemleri konusunda kendimi geliştirmeye çalışırım.				
49. Çocuk eğer önemli bir kurala uymuyorsa bunun sonucunda yaptırımlar uygulanmalıdır.				
50. Çocuklarımla ilişkim çok iyidir.				
51. Çocukların kendi sorumluluklarını almayı erken yaşta öğrenmesi gerekir.				
52. Çocuklar ara sıra bir şaplak/tokat atılmasına ihtiyaç duyarlar.				
53. Çocuklarıma davranışlarına ilişkin sorumluluk alma ve bağımsız düşünebilme yetisi gibi değerleri aktarırım.				

Sevgi Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: 1, 8, 10, 14, 15, 19, 24, 29, 45, 50

Otorite Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: 3, 6, 9, 16, 28, 31, 36, 37, 49, 52

Bağımsız Olma Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: 7, 17, 21, 23, 38, 39, 41, 47, 51, 53

Dindarlık Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: : 11, 13, 18, 22, 26, 27, 30, 33, 34, 46

Eş İle İşbirliği Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: 2, 5, 12, 32, 35, 42, 43,

Okulla İşbirliği Alt Boyutuna İlişkin Maddeler: 4, 20, 25, 40, 44, 48

Ölçekten çıkarılan madde: 'Çocuklarım ile asla bir psikoterapiste gitmem' (Orijinal ölçekteki 48.madde)